

Nr 151.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa anslag för en rådgivande folkomröstning angående beslutande folkomröstning.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergvall m. fl.* (I: 387) samt den andra inom andra kammaren av herr *Håstad m. fl.* (II: 493), har hemställts, att riksdagen måtte bevilja *dels* ett förslagsanslag av 750 000 kronor för täckande av statsverkets del i kostnaderna för anordnande av den i motionerna I: 382 och II: 488 föreslagna folkomröstningen, *dels ock* ett förslagsanslag av 400 000 kronor till objektiv upplysning vid denna folkomröstning att anordnas i enlighet med de anvisningar, som närmare utvecklats i motionerna.

I förevarande motioner åberopas motiveringen i de likalydande motionerna I: 382 och II: 488.

I dessa motioner föreslås, att en rådgivande folkomröstning skall hållas angående frågan, huruvida i grundlag och allmän lag skall införas bestämmelser om beslutande folkomröstning. De bestämmelser, som sålunda avses i motionerna, skall huvudsakligen bereda möjlighet att underställa riksdagens beslut, avseende lagar samt nya eller förhöjda statsanslag, omröstning bland de röstberättigade. Den rådgivande folkomröstningen föreslås skola hållas vid sådan tidpunkt, att riksdagen med ledning av dess utslag kan såsom vilande antaga vederbörliga grundlagstillägg senast vid 1956 års vårsession, och bör enligt motionärerna äga rum hösten 1954 eller våren—försommaren 1955. Det i motionerna framlagda förslaget är utformat i ett förslag till Lag om rådgivande folkomröstning angående beslutande folkomröstning och bygger på det förslag till lag om allmän folkomröstning som utredningen framlagt i sitt betänkande.

Motionärerna finner det av behovet påkallat, att folket före det begärda referendum erhåller en saklig, koncis och klar redogörelse för dels det decisiva referendums innebörd och dels huvudargumenten för och emot detta referendumsystem. Fördenskull anses riksdagen böra i händelse av ett bifall till motionerna samtidigt bevilja ett anslag avseende s. k. objektiv upplysning. Som den lämpligaste formen härför föreslås att varje väljare, subsidiärt varje hushåll, viss tid före omröstningen tillställs ett blad eller en liten skrift, där anhängare och motståndare fått lika stor plats för att utveckla sina synpunkter. Alternativt kan det tänkas, att en liknande annons på statens bekostnad publiceras i varje nyhetstidning. Det skall därefter

ankomma på Kungl. Maj:t att handha tryckningen och distribueringen (eventuellt annonseringen) av de bägge texterna. Till kostnaderna för denna objektiva upplysning skall därjämte läggas de kostnader för själva omröstningen, som ankommer på statsverket, däribland för tryckningen av röstsedlarna. Då någon erfarenhet om alla dessa kostnaders storlek nu icke finnes, har motionärerna approximerat anslagsposterna till 400 000 kronor för objektiv upplysning och 750 000 kronor för själva omröstningskostnaderna. Den senare siffran är lika med storleken av det anslag, som 1952 beviljades för de allmänna valen samma höst. Anslagen bör ges karaktär av förslagsanslag.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen II: 488.

Utskottet. Konstitutionsutskottet har i sitt utlåtande nr 16 hemställt, att riksdagen måtte besluta, att motionerna I: 382 och II: 488 inte skall föranleda någon riksdagens åtgärd. Någon medelsanvisning för de i förevarande motioner angivna utgiftsändamålen är vid bifall till denna hemställan inte erforderlig.

Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 387 och II: 493 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 maj 1954.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtandet nr 153.